

De oeverzwaluw

De meeste zwaluwsoorten zijn sterk met de mens verbonden. De oeverzwaluw zoekt echter niet het gezelschap van de mens op. Het zijn weinig kieskeurige vogels van open terreinen. Er moet een kale, zandige of lemige steilwand zijn, waarin de nestholen uitgegraven kunnen worden.

Volgens Sovon Vogelonderzoek Nederland steeg het aantal broedparen in Nederland in de periode van 1985 tot 2000 naar ongeveer 22.500 broedparen, maar neemt het aantal aan het begin van de 21e eeuw langzaam af. In dit infoblad krijg je informatie over hoe je kunt bijdragen aan het behoud van deze bijzondere zomergast.

Herkenning

De oeverzwaluw is een kleine, bruinige zwaluw met witte onderzijde en borstband. Zij heeft een zwak gevorkte staart en in vlucht een sikkelvormig lijf. Verder heeft het vogeltje de typische zwaluwkenmerken: grote mondholte, een kleine snavel en kleine pootjes. Toch is het geen familie van de boerenzwaluw en huiszwaluw.

Oeverzwaluw

Leefwijze

Zoals de meeste insecteneters brengen oeverzwaluwen de winter door in Afrika; de Nederlandse broedvogels trekken vooral naar de Sahel-zone. In de zomer broedt de vogel in zelf gegraven holen, oorspronkelijk in steile natuurlijke oeverwanden, nu meer in kunstmatige omgevingen zoals zandontginningen, ontgrondingen of grote bouwputten. Daarbij graaft hij horizontale broedgangen tussen 40 cm en 150 cm diep in de wand. Hij heeft liefst lemig zand of zandige klei om zijn holen in uit te graven, dit is niet te hard en toch ook niet te onstabiel. De broedplaatsen brengen voor de vogels echter nogal wat risico's met zich mee, doordat ze gevoelig zijn voor verstoring door mensen. Het volgende jaar is er vaak geen steile wand meer te vinden. De oeverzwaluw wordt hierdoor gedwongen om steeds weer nieuwe geschikte nestplaatsen (lees steile wanden) te zoeken. Oeverzwaluwen zijn echte kolonievogels. Er vestigen zich soms 50 paren of meer op eenzelfde plaats.

Er worden 4 à 5 witte eitjes gelegd die door beide ouders worden uitgebroed. Na 12 - 16 dagen worden de jongen geboren. Vliegende insecten die boven water vliegen vormen het voedsel voor jong en oud.

Bescherming

Uit de levenswijze van de oeverzwaluw valt ook af te leiden wat zij nodig hebben om hun jongen groot te brengen:

- geschikte nestgelegenheid;
- rust (geen verstoring);
- voldoende voedselaanbod.

Bescherming moet dus op alle drie deze onderdelen gericht zijn.

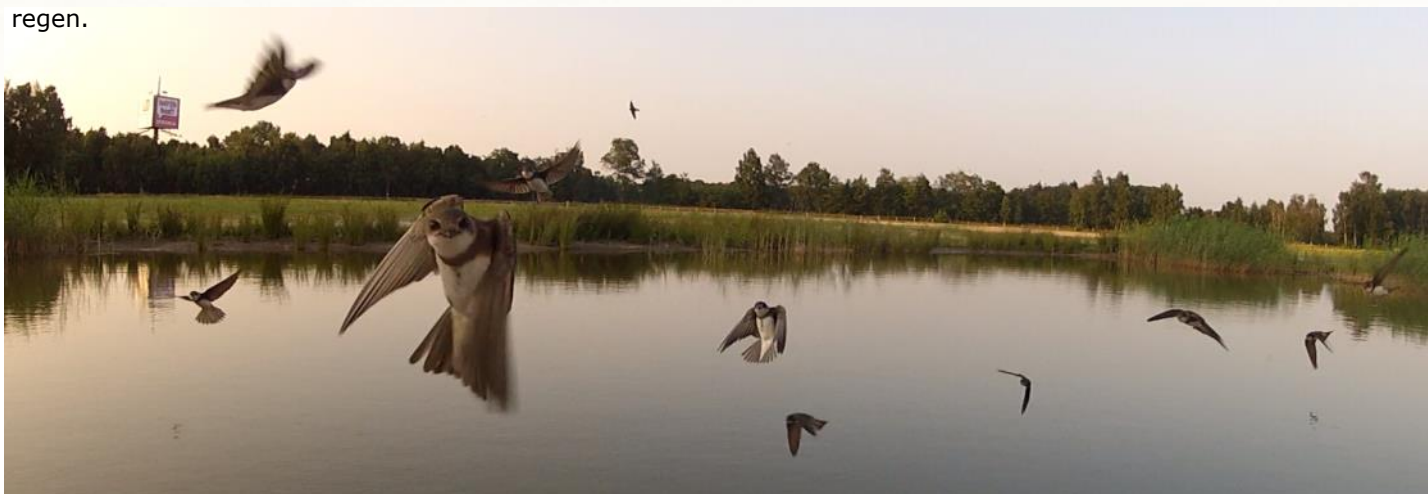

Nestgelegenheid

Aanleg van een kunstmatige oeverwaluwand is nodig, zodat de diertjes jaren na elkaar op een veilige plaats kunnen broeden. De aanwezigheid van een waterplas aan de voet van de wand kan de toegankelijkheid voor mensen en predatoren verminderen en het veiligheidsgevoel voor de vogels verhogen. De wanden kunnen bestaan uit aangevoerd zand maar na enige jaren zakken die in en raken ze overgroeid. Die zijn dus minder geschikt tenzij ze jaarlijks worden onderhouden door ze recht af te steken. Duurzamer is het creëren van een betonnen wand met uitgespaarde gaten, waarachter er zand wordt gestort. De meeste kans dat de zwaluwen de wand accepteren is als zo'n wand nabij een al dan niet verdwenen bestaande broedplaats wordt aangelegd. De nestingang is bij voorkeur gericht op het zuiden of het oosten. Een noordelijke oriëntatie is wegens koude minder geschikt en een westelijke oriëntatie is meer onderhevig aan erosie door wind en regen.

Kunstmatige oeverwaluwand

Oeverwaluwen in vlucht bij een waterplas

Bouw de steilwand in de buurt van open water waar de vogels voldoende insecten kunnen vinden.

Rust

De aanleg van kunstmatige wand kan bijvoorbeeld op een bouwterrein, maar tijdens de broedperiode mag er in de buurt van de wand dan natuurlijk niet gewerkt worden. De beste locaties zijn langs grote meren of voormalige zandafgravingen.

Foto's: Brabants Landschap (tenzij anders vermeld)
Tekeningen: Egbert Koopmans, 's-Hertogenbosch
Datum: 1 januari 2016

Colofon

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Postbus 80
5076 ZH Haaren
Coördinatiepunt Landschapsbeheer
T 0411 - 66 40 10
Algemeen
T 0411 - 62 27 75
info@brabantslandschap.nl
www.brabantslandschap.nl